

Hương vị NGÀY Tết

DI VIÊN

Chiefs cuối đông, những ngọn gió mang hơi lạnh cuối cùng còn sót lại lay nhẹ vạt cải trở bông. Những bông cải vàng khê đung đưa khiến chú ong mật phải vất vả tìm chốn đậu. Bên dưới, những chùm hoa trắng nhỏ xinh cũng nghiêng ngả theo ngọn gió cuối mùa như mời gọi thợ ong chăm chỉ. Đang thả mình ngắm nhìn những chùm hoa đồng nội, bỗng văng vẳng từ xa tiếng rao "ai..mùi... đề!!!". Tiếng rao khiến lòng chung chèo với bao cảm xúc ùa về.

Cây mùi, loài cây mảnh mai ấy đã gắn bó với biết bao đứa trẻ sinh ra và lớn lên sau lũy tre làng. Hình ảnh những luống mùi gắn với đồng quê, với tuổi thơ mộc mạc, với những ký ức khó phai mờ và ấm áp hương vị quê hương. Đám trẻ chúng tôi từ những ngày còn đánh khăng, đánh đáo, quần đùi, lưng trần chơi trốn tìm nơi bờ tre, bụi duối cho đến khi trở thành những cô cậu học trò biết đạp xe đi học, cứ đến bữa cơm, bố mẹ lại bảo ra vườn hái mấy nhánh mùi. Bữa cơm quê đậm bạc dưa cà với vài cọng rau mùi như một phong vị ẩm thực rất đời thân quen. Không biết từ bao giờ, rau mùi đã trở thành một thứ gia vị không thể thiếu trong bữa ăn người Việt. Rau mùi thơm ngọt, dịu mát, thân cỏ mảnh giòn, khiến cơm trắng, canh chua cũng trở nên ngon lạ. Rồi những ngày giỗ chạp, lễ Tết, trên mâm cỗ quê bao giờ cũng có nhánh mùi thơm rửa sạch để ngay ngắn dâng cúng ông bà, tiên tổ.

Ở quê tôi, nhà nào cũng có luống mùi bên chái nhà. Loài cây mảnh mai đó dễ trồng và cũng dễ sống. Chỉ cần cuốc tơi đất, ngâm hạt, trộn với ít tro bếp rồi gieo và tưới nước, vài hôm sau là những thân non nhú lên khỏi mặt đất. Chờ độ dăm ngày là có rau mùi ăn. Thường thì hái mùi đến đâu nhỏ gốc đến đó cho đến khi gần hết là gieo đợt mới. Nhưng vào những tháng cuối năm,

người quê thường để cho cây mùi phát triển già cội đơm hoa. Những bông hoa bé tí tẹo, nở trắng xoá cả một góc vườn. Hoa nở trắng tinh khôi, rồi rất nhanh, những bông hoa tàn bay theo gió, những chùm quả xinh xinh nhú ra ở đầu cành. Người ta nói mùi càng già, thân trở nên tía thì càng thơm. Nhà nào có một vạt mùi già như thế là thơm cả một góc vườn. Những cây mùi già để trở hoa rồi đơm quả. Và những đứa trẻ con thường được các bà các mẹ sai ra luống rau của nhà hái những thân mùi già về để đun nước gội đầu cùng với lá hương nhu, lá sả, lá bưởi sẵn trong vườn nhà. Cứ mỗi lần như vậy là đứa nào cũng vui vì được tranh thủ trốn đi chơi cả buổi. Rồi có những ngày mài chơi, sục sục cảm cúm thì chúng tôi lại được xông các loại lá cây trùm kín bằng chiếc chăn mỏng. Và

để giữ bọn trẻ hiếu động chúng tôi ngồi yên, mẹ tôi thường luộc hai quả trứng gà để cho ngồi yên trong đó xông cho đến khi vã mồ hôi. Những vạt mùi già quả, người ta để lại một ít để làm hạt giống còn lại thì lấy về bó thành bó nhỏ treo dưới hiên nhà để nhờ gió Bắc hong khô dùng dần. Những bó mùi già được dùng cho một việc dường như không thể thiếu trong văn hoá người Việt, đó là tục "tắm tất niên".

Mặc cho dòng thời gian có đổi thay nhưng nó mãi hẳn khắc những kí ức không thể nhạt phai về một nét đẹp văn hoá truyền đời ngày Tết. Nhớ thuở nào, cứ mỗi chiều 30 Tết, mẹ tôi lại lấy bó mùi già đun nước để cả nhà "tắm tất niên". Mẹ đổ gầu nước giếng trong vắt

vào chiếc nồi đồng cũ, thả vào từng bó mùi già rồi đặt lên bếp kiềng ba chân trong khi lũ trẻ con chúng tôi lon ton chạy ra đồng rơm góc vườn rút từng ôm mang vào bếp. Lửa rơm nếp đượm mùi quê quện theo làn khói trắng phảng phất trong tiết trời se lạnh cuối năm. Khi nước trong nồi sôi lục ục, hương mùi toả ra thơm ngát như một thứ nước hoa tự nhiên kết tinh hương đất sắc trời lan toả thật đượm nồng ấm áp. Mẹ bảo, nước mùi già không chỉ tốt cho sức khoẻ mà còn giúp gột rửa những thứ chưa tốt của năm cũ để đón một năm mới an lành.

Nồi nước mùi già được mẹ chắt ra chậu và "chia phần" cho từng người trong nhà. Lũ trẻ chúng tôi háo hức chỉ trực chờ đến khoảnh khắc được tắm nước mùi già trong cảm giác dễ chịu, khoan khoái để rồi xúng xính bộ quần áo mới, mà quên đi cái lạnh tê tái của mùa đông. Ấp chiếc khăn mặt nóng từ nồi nước mùi mới nấu, thấy cả không gian tràn ngập hương. Hương thơm của cây mùi già quện rất lâu, như tình người miền quê vấn vương, da diết. Rồi cũng từ những ngày xa lắc xa lơ đó, hương mùi đã quện thơm và dệt vào tuổi thơ của chúng tôi và tâm thức bao người để rồi cho đến tận bây giờ, cứ nghĩ thấy mùi già là biết Tết đến rồi!

Rời xa lũy tre làng, cuộc sống mưu sinh đã đẩy đưa bao người quê cập bến nơi phố thị tấp nập ngược xuôi. Đã bao năm rồi không được "tắm tất niên" bằng nồi nước mùi của mẹ và thả mình giữa làn hơi đượm hương mùi già trong chốn quê yên ả. Bỗng một ngày giữa bọn bề phồn hoa đô hội, lòng hoang hoải nao nao khi chợt thấy hình ảnh các bà, các mẹ thấp thoáng tận tảo gánh hàng rong với những bó mùi già trên phố.

Vẫn tiếng rao thuở nào, "ai...mùi...đê!!!".